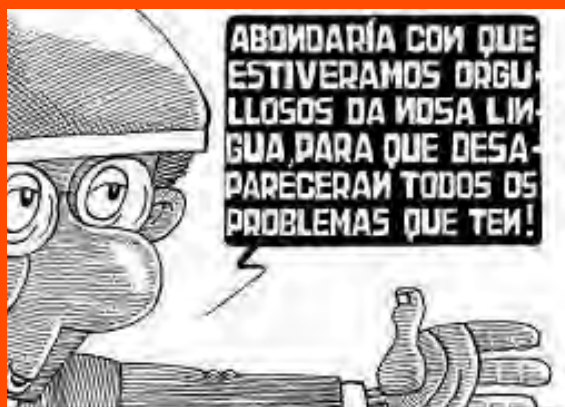

O galego na FP

O relato dunha experiencia

REVISTAGALEGA
DE FORMACIÓN

ISSN: 1132-8932

Páx. 46-48

Carlos Blanco Arca

CIFP Politécnico de Santiago

carlos.blanco@edu.xunta.gal

O frecéronme esta oportunidade de trazar unha panorámica da situación do galego na Formación Profesional, e ocorréuseme facelo dende dous puntos de vista, por un lado analizar o emprego e promoción do noso idioma nos distintos centros polos que pasei ao longo da miña vida docente, e por outro lado, incidir no que considero unha das grandes problemáticas do galego na Formación Profesional, que é a ausencia de materiais didácticos en galego.

O GALEGO NOS DISTINTOS CENTROS DE FP. A MIÑA EXPERIENCIA PERSOAL

Pasar varios anos como interino permite coñecer moitos centros, compañeiras, compañeiros, formas de traballar... e tamén observar a situación do noso idioma en cada lugar.

Sen aludir a experiencias curtas, que non daban tempo nin oportunidade para integrarse nun centro, a primeira experiencia que vou resaltar é nun centro amplo situado nunha contorna urbana. Entre o profesorado de formación profesional da rama de electricidade, podo dicir que as persoas que usabamos o galego eramos minoría. Naquel momento, en que aínda non entrara en vigor o *Decreto 79/2010, do 20 de maio, para o plurilingüismo no ensino non universitario de Galicia*, o uso do galego entre o alumnado de FP era minoritario e foi a primeira vez na que un rapaz me puxo trabas por empregar o galego nas aulas. Neste centro, que naquela época era un IES (agora é Centro Integrado de Formación Profesional: CIFP), as aulas e talleres onde se impartía formación profesional estaban fisicamente separadas do edificio principal onde se impartía a ESO e o Bacharelato. Este feito repítese en moitos IES e establece unha barreira invisible que dalgún xeito parece impedir a integración e participación

do profesorado e alumnado de FP nas actividades do centro.

A miña seguinte experiencia foi no IES dunha vila do interior galego. Naquel ano, xa en funcionamento o Decreto 79/2010, de catro profesores que formabamos o departamento de Electricidade e Electrónica, eu era o único que ía impartir as clases en galego. Este centro situado nunha zona limítrofe ou baixo a influencia doutras comunidades autónomas, había un número importante de alumnado e profesorado castelanfalante. Con todo, era un centro moi activo na realización de actividades en galego e a prol do galego, pero a participación do alumnado e profesorado de FP na realización destas actividades era moi escasa, algo que será unha tónica común en todos os IES que coñezo.

A seguinte parada foi no IES dunha das grandes cidades galegas. O profesorado de FP que impartía as clases en galego era minoritario e o alumnado era maioritariamente castelanfalante. Descoñezo se había un Proxecto lingüístico de centro, pero si destaco que no Plan lector tiñamos un libro de mitos e lendas de Galicia, en galego, o cal provocou no meu alumnado algún que outro rexeitamento polo idioma. Unha situación semellante á anterior vivina noutro IES urbano.

Os dous últimos centros serían un CIFP situado nunha cidade e un IES vilego. Respecto a este último, poderíamos falar dunha grande actividade en galego e a prol do galego con actividades diversas (ademais do Día das Letras Galegas, tiñamos Club de lectura con títulos en galego, Día contra a violencia de xénero, Día de Rosalía, Festival de entroido, etc.) pero, unha vez máis, destaca a pouca participación do profesorado de formación profesional.

Mais neste IES teño constancia, por primeira vez, da existencia dun Proxecto lingüístico de centro, así como dun listado coas materias e módulos e o idioma no que se deberán impartir cada un deles. Aínda, nos módulos de Electricidade e Electrónica había un emprego do galego entre o profesorado e o alumnado moito maior ca noutros centros.

E finalmente un CIFP urbano, centro onde como tónica xeral (a pesar da constante ida e vida de interinos e substitutos) o profesorado fala e emprega o galego de xeito maioritario. Porén, ao ser un centro integrado, estamos suxeitos a unha serie de controis de calidade. Entre a abundante documentación que hai que cumprimentar, ao principio de curso cada titor recibe unha folla de Excel onde, tras consultar co resto do equipo docente, debe indicar en que idioma se van a impartir os distintos módulos do curso, coa premissa de que o resultado debe ser o máis próximo posible a 50% galego e 50% castelán. Isto fai que, en moitas ocasións, aínda que o profesorado preferira impartir os módulos en galego, finalmente ten que optar por impartilos en castelán.

Tamén aquí a porcentaxe do alumnado galego-falante é maior ca noutros centros urbanos, xa que non provén só da cidade senón de moitas vilas próximas. De feito, nos últimos dous anos, case o 50% emprega habitualmente o galego na clase e nas actividades, se ben existen casos de alumnos que falan en galego, pero á hora de responder por escrito fano en castelán.

Neste centro, dende o Equipo de Dinamización da Lingua Galega desenvólense ao longo do curso varias actividades, algunhas delas de carácter anual (magostos, entroido, Letras Galegas, Día internacional da muller, Día contra a violencia de xénero...). Outras son máis puntuais, como a homenaxe a Rosalía de Castro coa lectura dalgúns poemas. Con todo, hai que destacar que a organización e participación do profesorado nestas actividades recae case sempre no mesmo grupo, que apenas varía ao longo dos anos. Quero poñer de relevo aquí tamén o importante labor que fai o club de lectura, programando varios títulos en galego e o importante labor que representa a actualización de contidos a diario no portal web do centro, informan-

do en galego de todas as actividades e novas, aspecto que se bota de menos noutros centros.

Poño o foco na escasa participación do alumnado nas actividades dinamizadoras. Excepto nas actividades de entroido e os magostos, no resto a súa presenza é escasísima, estamos a falar que de 1500 alumnos participan nas actividades cinco, seis, e nalgún caso excepcional chégase ata a vintena. Isto motivou a desaparición de actividades como o concurso de microrrelatos ou a publicación da revista do centro.

A FALTA DE MATERIAL DIDÁCTICO EN GALEGO NA FP

Unha vez visto o uso do galego nos distintos centros, outro punto importante a tratar sería o material didáctico en galego, ou máis ben a súa ausencia.

Os libros de texto en galego non existen. Ningunha editorial ten editados manuais para formación profesional na nosa lingua. Isto representa un grande problema para o profesorado que quere dar clases en galego: ou usa os libros en castelán e vai facendo tradución simultánea, ou prepara el mesmo os seus apuntamentos, o que implica un dobre traballo. No primeiro caso, o alumnado, aínda que reciba as clases en galego, estudarán en castelán, co cal o uso

real do galego, naquelas clases impartidas neste idioma, queda reducido á metade.

Se queremos acceder a recursos en galego, teríamos que ir á aplicación web para a elaboración das programacións de FP, e alí atoparemos unha ligazón a un buscador de recursos. Estes son escasos, non existen para todos os módulos nin hai recursos que cubran un módulo ao completo, máis ben diríamos que son axudas ou complementos. Tamén se poden atopar algúns nalgúns aulas virtuais dos CFR.

CONCLUSIÓNS

Se falamos do uso do galego entre o profesorado e alumnado na FP podemos ver que depende de moitas variables. En centros que lindan con outras comunidades autónomas, onde podemos atopar profesorado e alumnado non galegofalante, o uso do galego nas aulas é minoritario. Nas grandes cidades, onde o alumnado é maioritariamente da cidade en cuestión, ocorre algo similar. Só podemos atopar un uso algo máis elevado do galego en pequenas vilas ou en cidades onde os centros se nutran tamén de alumnado que vén da contorna próxima.

Respecto á promoción da lingua galega na FP a través das actividades organizadas polos centros educativos, se enfrontamos

as experiencias vividas nos IES fronte ás dos CIFP, podemos ver como nos IES, a participación do profesorado e alumnado de FP nas actividades do centro é mínima, mentres que nos Centros Integrados si que, en xeral, podemos atopar distintas actividades de dinamización do galego.

Por outra banda, á problemática do pouco uso do galego nas aulas e á pouca participación do profesorado de FP, en liñas xerais, nas actividades, temos que engadirlle a ausencia de material didáctico en galego. Para que realmente se cumprise o que establece o Decreto do plurilingüismo, que se garanta que o alumnado acade a competencia lingüística propia do nivel nas dúas linguas oficiais, deberían elaborarse materiais ou ben darse o 100% dos módulos en galego, posto que o material didáctico xa está en castelán.

Como conclusión final, e facendo un símil físico, se o noso idioma fose un sistema físico, diríamos que se atopa nun estado de equilibrio inestable, e cuxa inestabilidade depende de varias variables, todas elas críticas, de xeito que a máis mínima variación dunha destas variables pode facer que o sistema, o noso idioma, evolucione cara a unha inexistencia estable. ■